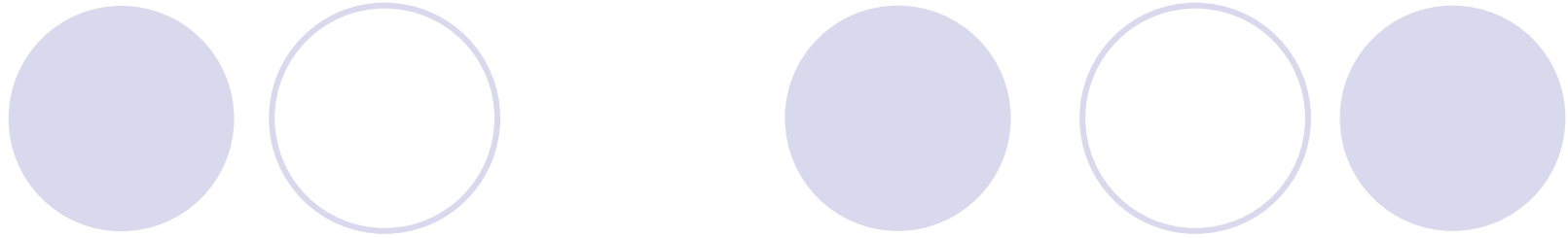

ISTRAŽIVANJE MIKROORGANIZAMA MIKROSKOPIMA

Mikroskop (grč. mikros=malen, sitan; skopeo= gledam) je optički instrument koji se upotrebljava za promatranje objekata, kao što su mikroorganizmi, koji su presitni da bi se mogli vidjeti golim okom - to je osnova primjene mikroskopa za stvaranje slike mikrobnog svijeta.

razvoj:

- **1600.** god. Zacharias i Hans Janssen konstruirali prvi složeni mikroskop
- **1625.**god. Giovanni Faber - daje naziv mikroskopu
- **1665.**god. Robert Hooke primitivnim mikroskopom otkrio žive stanice
- **1674.**god. Antony van Leeuwenhoek pomoću jednostavnog mikroskopa (bikonveksna leća umetnuta između mjedenih ploča) otkrio nevidljive oblike života - “najsitnije životinje” tj. mikroorganizme

Mikroskopi koji se danas koriste sastavljeni su od niza optičkih i mehaničkih djelova, a u osnovi razlikujemo dva tipa: svjetlosne i elektronske mikroskope.

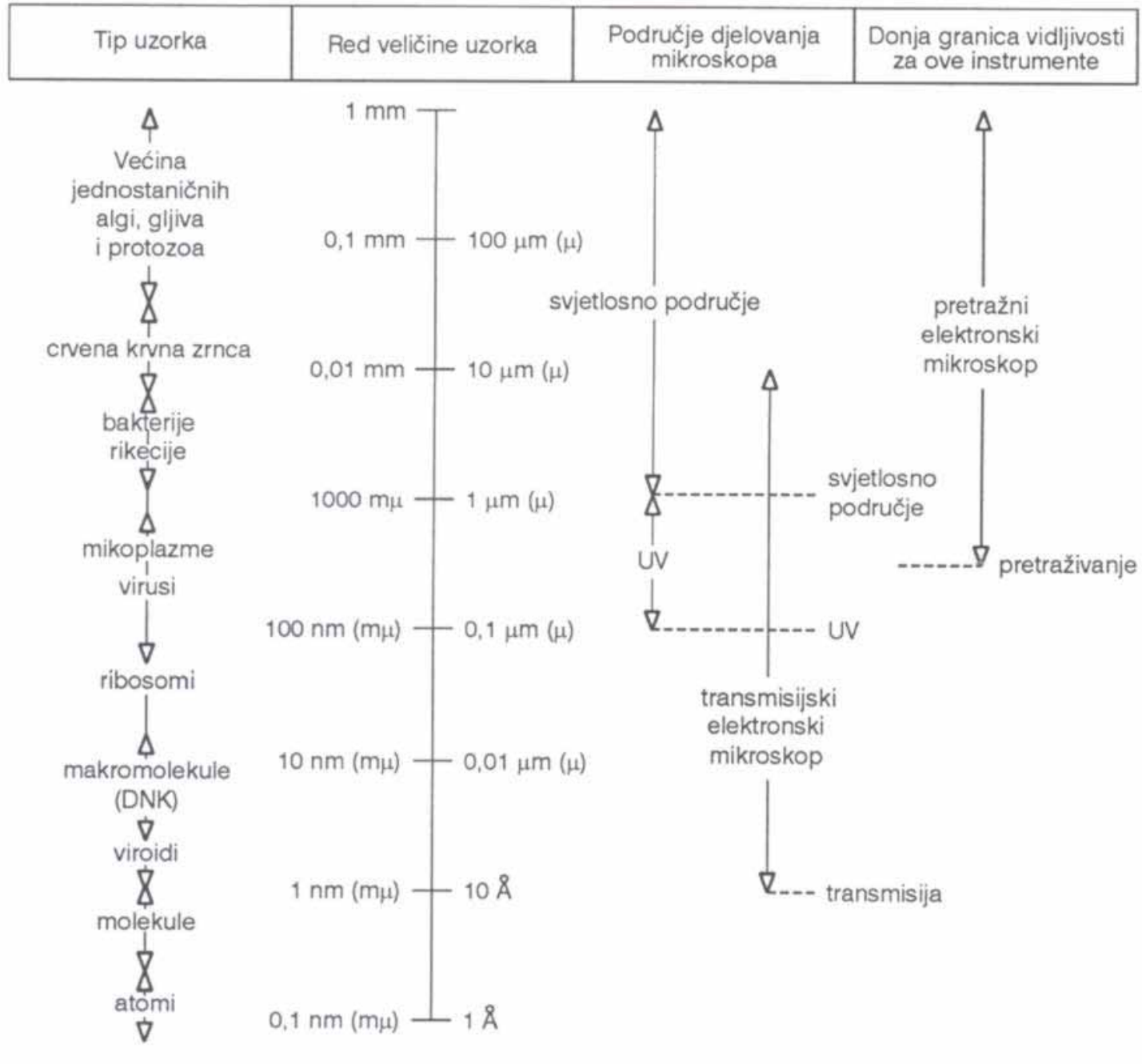
Svjetlosni ili optički mikroskopi:

- mikroskop s svjetlim vidnim poljem
- mikroskop s tamnim vidnim poljem
- fluorescentni mikroskop
- fazno-kontrastni mikroskop

Elektronski mikroskop

- transmisijski mikroskop
- pretražni elektronski mikroskop

Grafički prikaz tipova uzoraka što se istražuju često upotrebljavan im mikroskopima u mikrobiologiji i srodnim područjima. Prikazan je i djelotvoran domet tih instrumenata

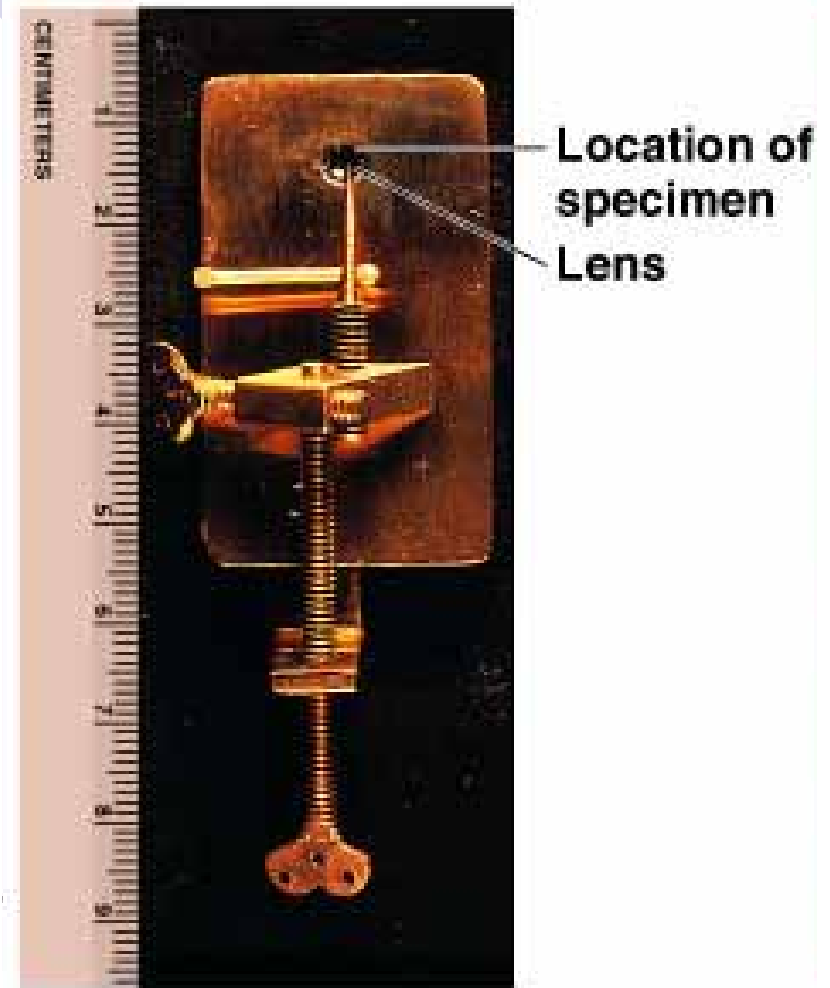

Tablica 9-1: Usporedba i mogućnosti različitih tipova mikroskopa

Tip mikroskopa	Moć razdvajanja	Izgled slike	Primjena
Svjetlosni	100–200 nm	Obojeni ili neobojeni jasan preparat na svijetloj pozadini	Istraživanje obojenih organizama za detaljniju strukturu
S tamnim vidnim poljem	100–200 nm	Dobiva se svijetla slika uzorka na tamnoj pozadini	Istraživanje neobojenih živih organizama ili organizama koji se uobičajenim postupcima teško boje. U preparatima je moguće promatranje pokretanja mikrobnih stanica
Fazno kontrastni	100–200 nm	Preparat ima različite stupnjeve svijetlih i tamnih površina	Detaljna istraživanja unutarnje strukture živih neobojenih organizama
Nomarski	50–100 nm	Proizvodi gotovo trodimenzionalnu sliku	Istraživanje finih detalja unutarnje strukture živih neobojenih organizama
Fluorescentni	100–200 nm	Svijetli, fluorescentni, obojeni uzorak na tamnoj pozadini	Dijagnostički uređaj za određivanje organizama ili antitijela u kliničkim uzorcima ili u imunološkim istraživanjima
Transmisijski elektronski mikroskop	0,2–1 nm	Visoka moć razdvajanja, izvrsno se vide detalji slike; slika nije trodimenzionalna izuzimajući određivanje sjena preparata	Istraživanje ultratankih presjeka stanica radi uočavanja detalja unutrašnje strukture, vanjskih dijelova stanica i virusa ili površina prijeloma smrznutih stanica
Pretražni ("scanning") elektronski mikroskop	1–10 nm	Trodimenzijska slika površina	Istraživanje vanjskih površina stanica, a mogu se istraživati i unutarnje strukture

JEDNOSTAVNI MIKROSKOP

- SAMO JEDNA LEĆA

(b) Microscope replica

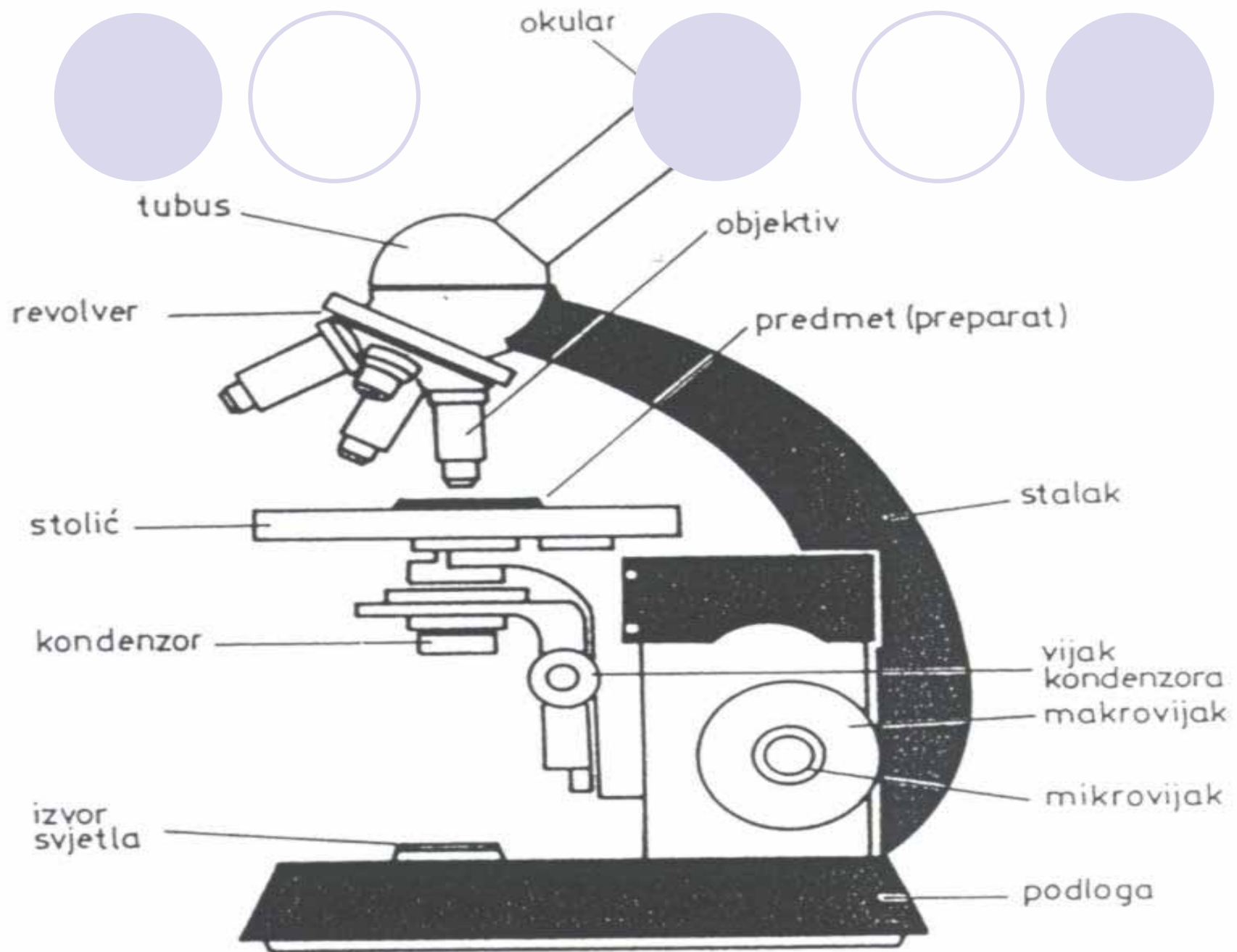
Složeni svjetlosni mikroskop

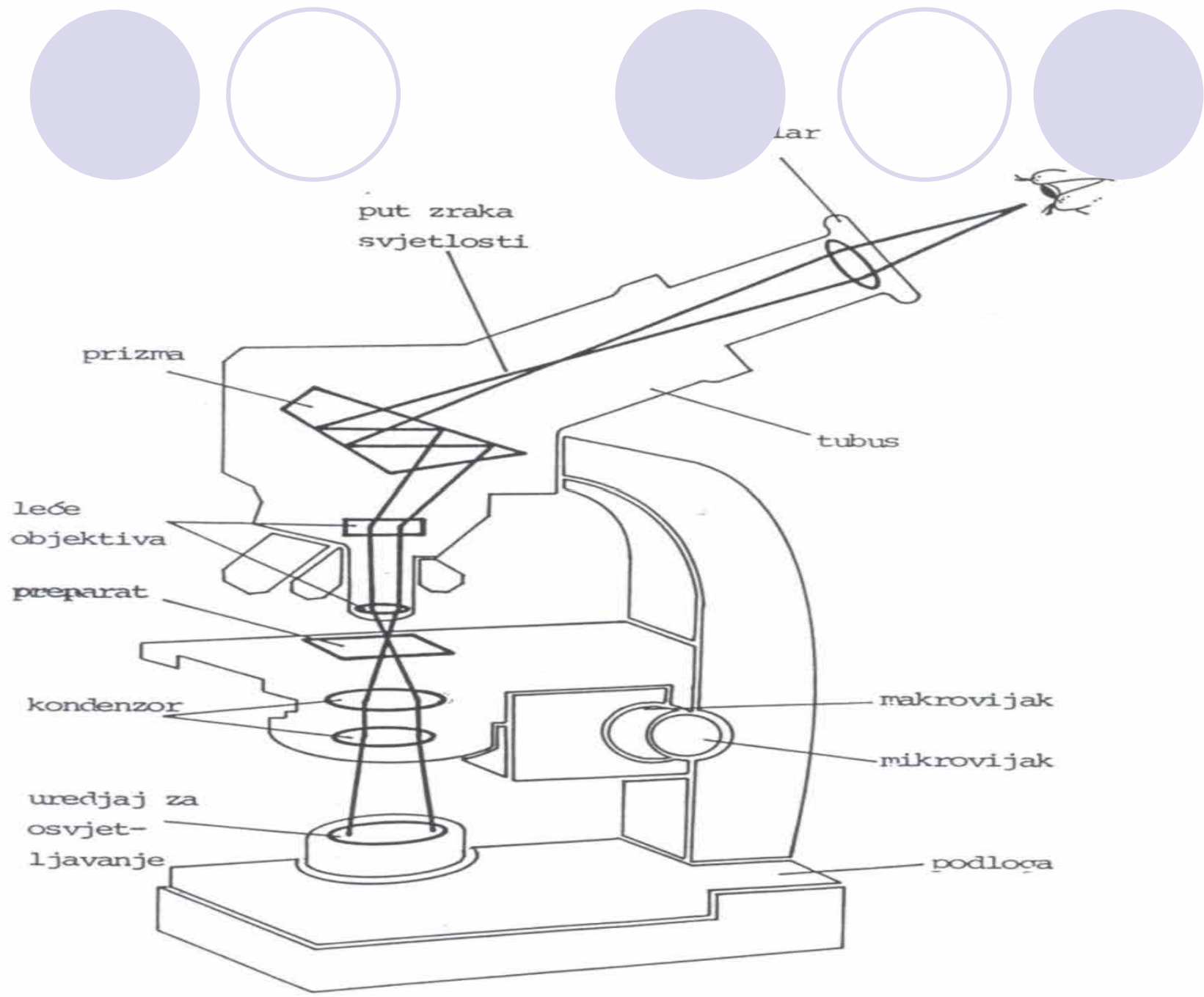
- **sastoji se najmanje dvaju sustava leća: objektiva koji povećava uzorak i okulara koji povećava sliku što je dobivena od objektiva.**
- **kao izvor svjetlosti u složenom mikroskopu se upotrebljava vidljivi dio spektra**
- **upotrbljava se za istraživanje vrlo sitnih objekata, a i njihove fine detalje ili ultrastrukture**
- **ukupno povećanje mikroskopa dobiva se tako da se pomnoži povećanje objektiva s povećanjem okulara**

Mehanički dijelovi mikroskopa:

postolje (podloga)
stativ (ručica)
tubus s revolverom
stolić mikroskopa
makrovijak i mikrovijak
uređaj za osvjetljavanje

put zraka
svjetlosti

prizma

leće
objektivna

preparat

kondenzor

uredjaj za
osvjet-
ljavanje

tubus

makrovijak

mikrovijak

podloza

okular

Optički dijelovi - služe za uvećavanje i osvjetljavanje predmeta koji se promatraju

1. OKULAR

- kratka cijev koja sadrži dvije leće (gornja ili okularna i donja ili sabirna leća)
- nalazi se na gornjem kraju tubusa
- povećanja okulara su: 1x, 2x, 5x, 10x, 15x

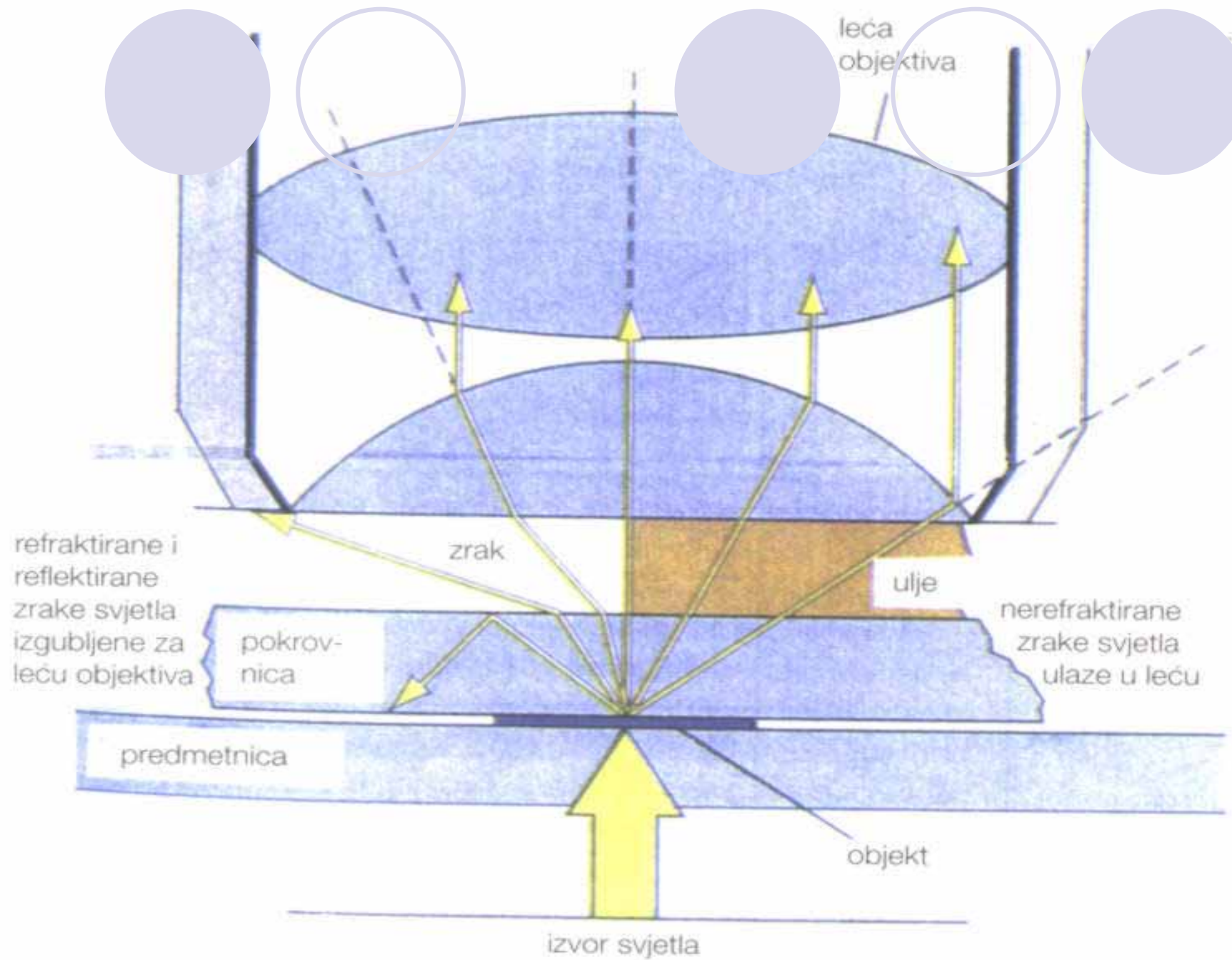
2. OBJEKTIV

- najvažniji optički dio mikroskopa
- leće objektiva služe za skupljanje i koncentriranje zraka svjetlosti koje dolaze iz preparata i za povećavanje stvorene slike predmeta
- **MOĆ RAZDVAJANJA** - najvažnija osobina objektiva - sposobnost leće da istakne fine detalje i strukturu
- većina mikroskopa ima 3 objektiva s različitim povećanjima:
  - malo povećanje (10x)
  - srednje povećanje (40x)
  - veliko povećanje (100x)

Prema načinu promatranja preparata razlikujemo 2 sistema objektivna:

- a) SUHI sistem objektivna** - za promatranje gljiva, algi, protozoa
- između frontalne leće i preparata nalazi se zrak
  - zrak nema isti indeks refrakcije kao staklo te dolazi do prelamanja svjetlosnih zraka
  - malo i srednje povećanje

- b) ULJNO IMERZIONI (MOKRI) sistem objektivna** - za promatranje bakterija, njihovih oblika i rasporeda stanica
- između preparata i frontalne leće nalazi se imerzijska tekućina (anisol, cedrovo ulje i sl.) kojoj je indeks refrakcije blizu indeksa refrakcije stakla
  - veliko povećanje

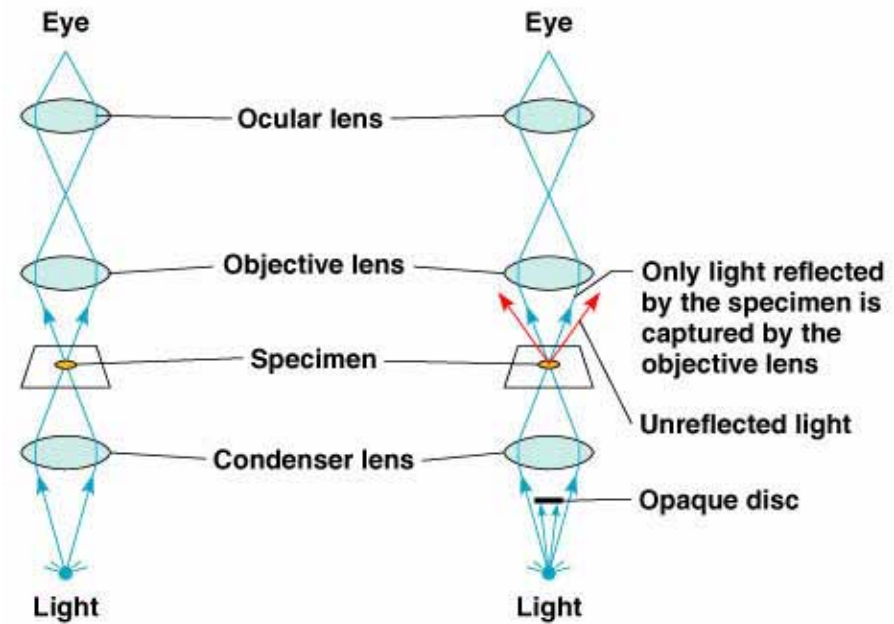

3. KONDENZOR I IRIS-ZASLON

- **kondenzor se nalazi ispod stolića mikroskopa između izvora svjetla i promatranog preparata**
- **sastoji se od sustava leća koje sabiru svjetlosne zrake i usmjeravaju ih prema promatranom preparatu**
- **iris-zaslون služi za kontrolu intenziteta svjetla tj. za reguliranje količine svjetla koja ulazi u kondenzor**

SVIJETLO POLJE

- TAMNI OBJEKTI SU VIDLJIVI U ODNOSU NA SVIJETLU POZADINU.

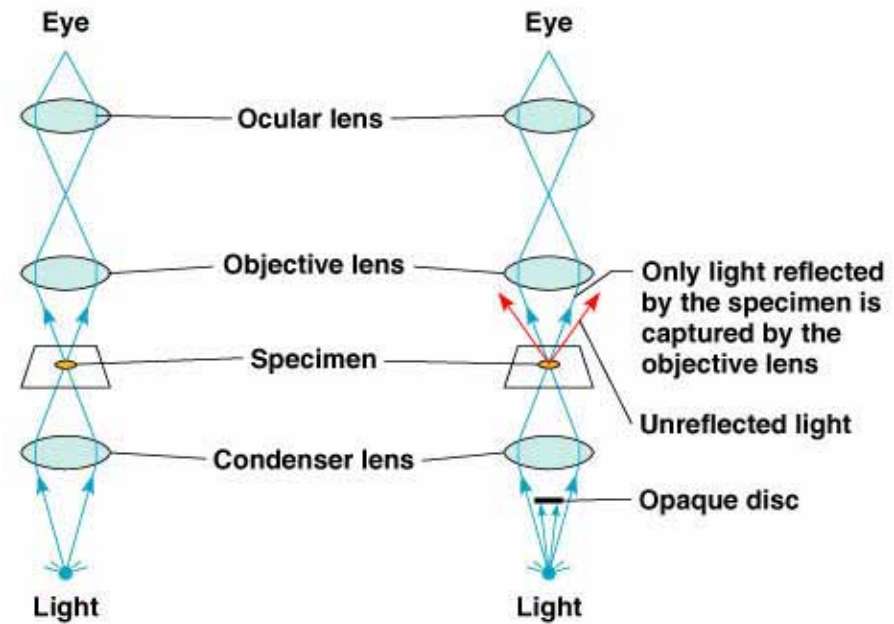
(a) Brightfield

(b) Darkfield

TAMNO POLJE

- SVIJETLI OBJEKTI SU VIDLJIVI U ODNOSU NA TAMNO POLJE

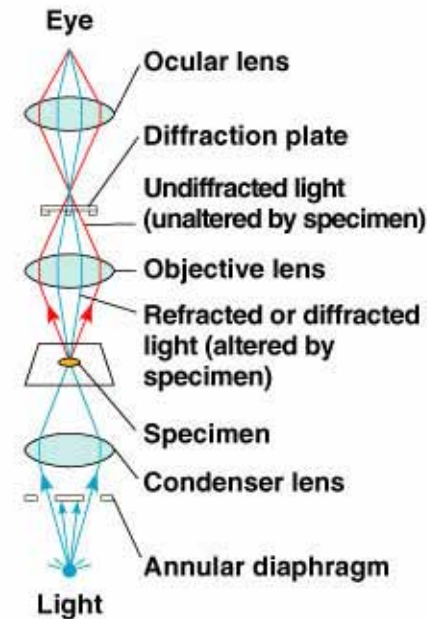
(a) Brightfield

(b) Darkfield

FAZNO KONTRASNI MIKROSKOP

- POJAČAVA
DIFRAKCIJU
SVIJETLA KOJE
PROLAZI KROZ
UZORAK

(c) Phase-contrast

FLUORESCENTNI MIKROSKOP

- UPOTREBLJAVA SE UV SVIJETLO.
- FLUORESCENTNE TVARI ADSORBIRAJU UV SVIJETLO I EMITIRAJU VIDLJIVO SVIJETLO
- STANICE SE MOGU BOJATI FLUORESCENTNIM BOJAMA

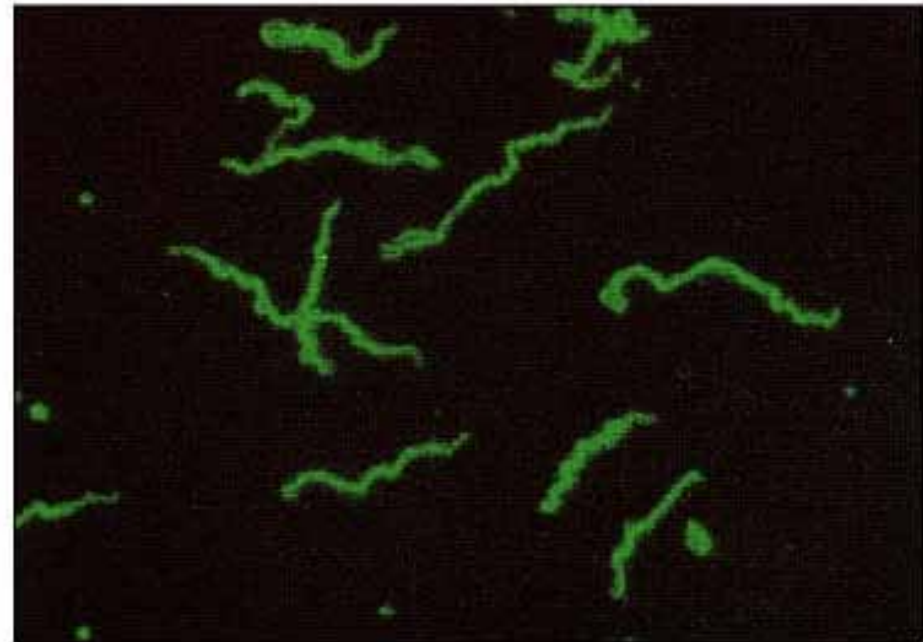

Figure 3.6b

KONFOKALNI MIKROSKOP

- UPOTREBLJAVAJU SE FLUOROKROMI I LASERI.
- LASER OSVJETLJAVA SVAKI SLOJ UZORKA I STVARE SE 3 D SLIKA

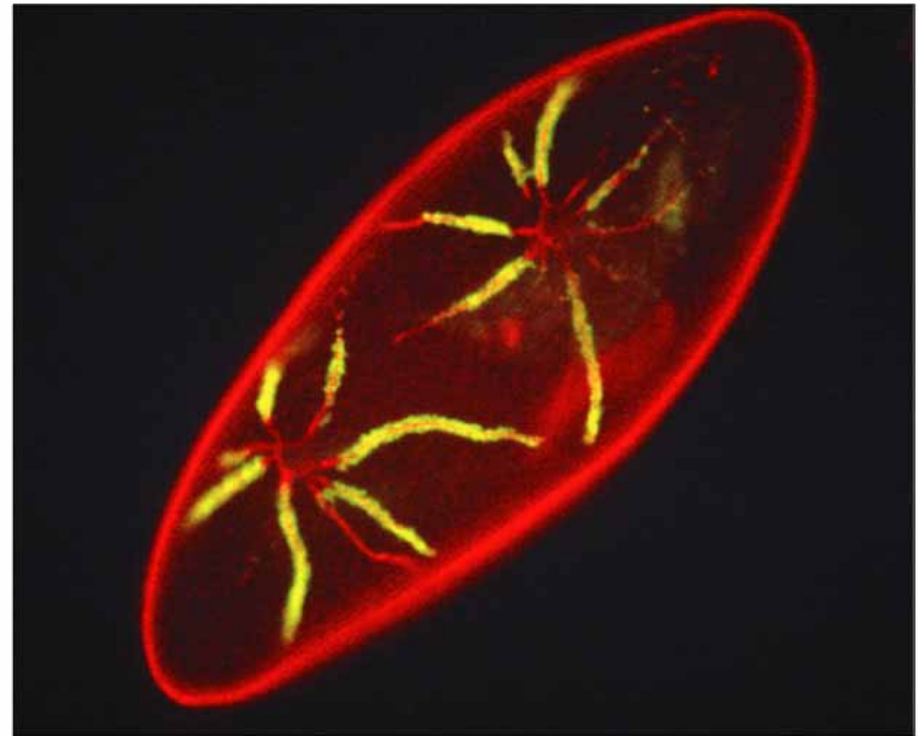

Figure 3.7

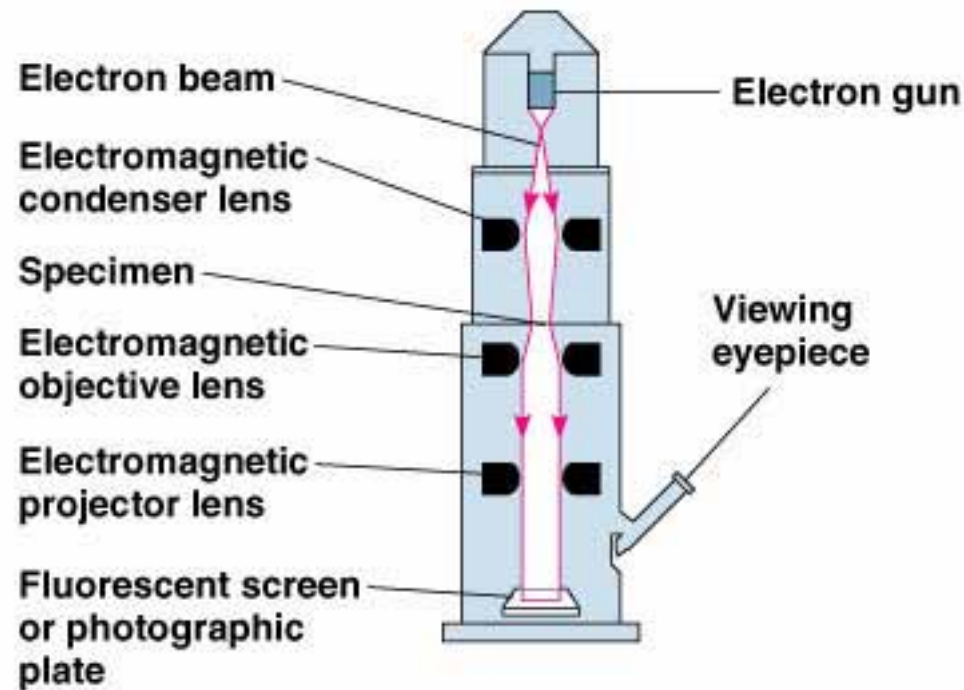
ELEKTRONSKI MIKROSKOP

- UPORABA ELEKTRONA UMJESTO SVIJETLA
- NIŽA VALNA DULJINA ELEKTORNA DAJE BOLJU REZOLUCIJU.

TRANSMISIJSKI ELEKTRONSKI MIKROSKOP (TEM)

- **ULTRA TANKE SEKCIJE UZORKA**
- **SVIJETLOST PROLAZI KROZ UZORAK, ONDA KROZ ELEKTORMAGNETSKU LEĆU DO FILMA.**
- **UZORKA SE MOŽE OBOJITI SA SOLIMA TEŠKIH METALA.**

TRANSMISIJSKI ELEKTRONSKI MIKROSKOP (TEM)

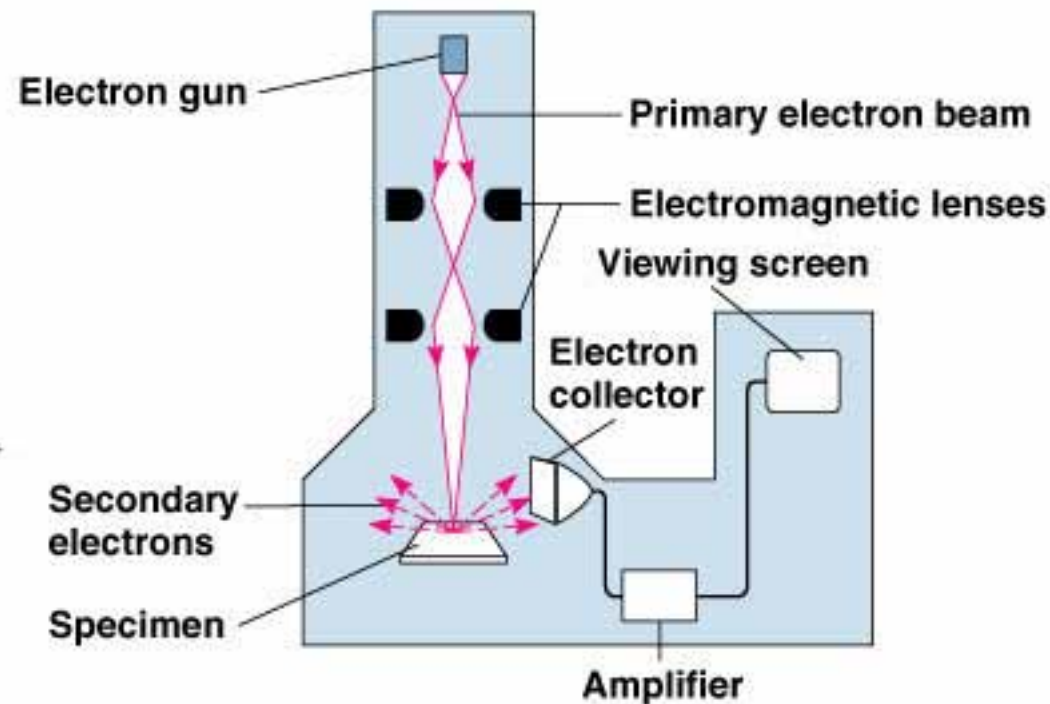
- 10,000-100,000 $\times$; rezolucija 2.5 nm

Figure 3.8a

SKENIRAJUĆI ELEKTRONSKI MIKROSKOP (SEM)

- SNOB ELEKTRONA SKENIRA POVRŠINU CJELOKUPNOG UZORKA.
- ELEKTRONI EMITIRANI OD UZORKA STVARAJU SLIKU.

SKENIRAJUĆI ELEKTRONSKI MIKROSKOP (SEM)

- 1000-10,000×; rezolucija 20 nm

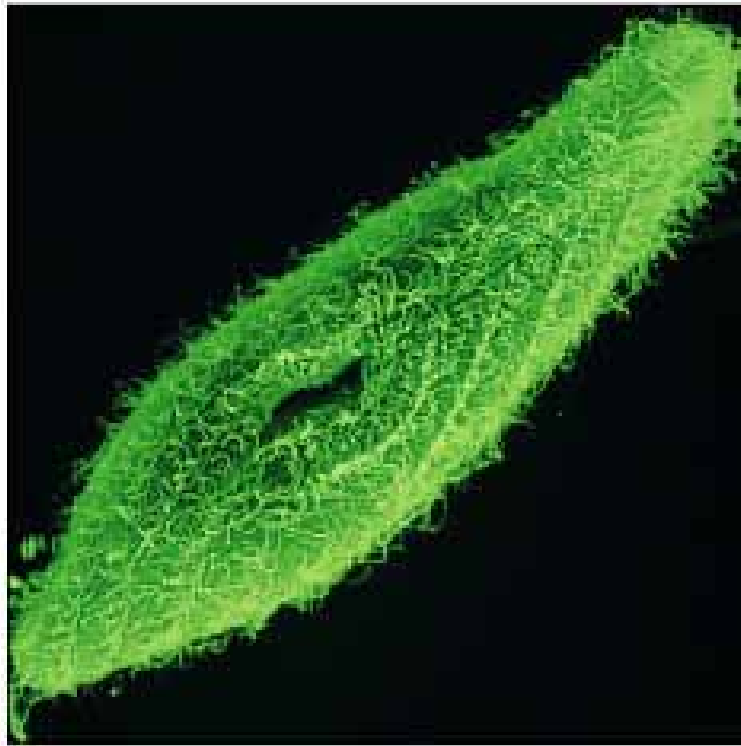

Figure 3.8b

Priprava uzorka za mikroskopiranje svjetlosnim mikroskopom

Mikroskopski preparati služe nam za promatranje morfoloških karakteristika mikroorganizama. Dijelimo ih u dvije kategorije:

- 1. NEOBOJENI (NATIVNI) PREPARATI**
- 2. OBOJENI PREPARATI**

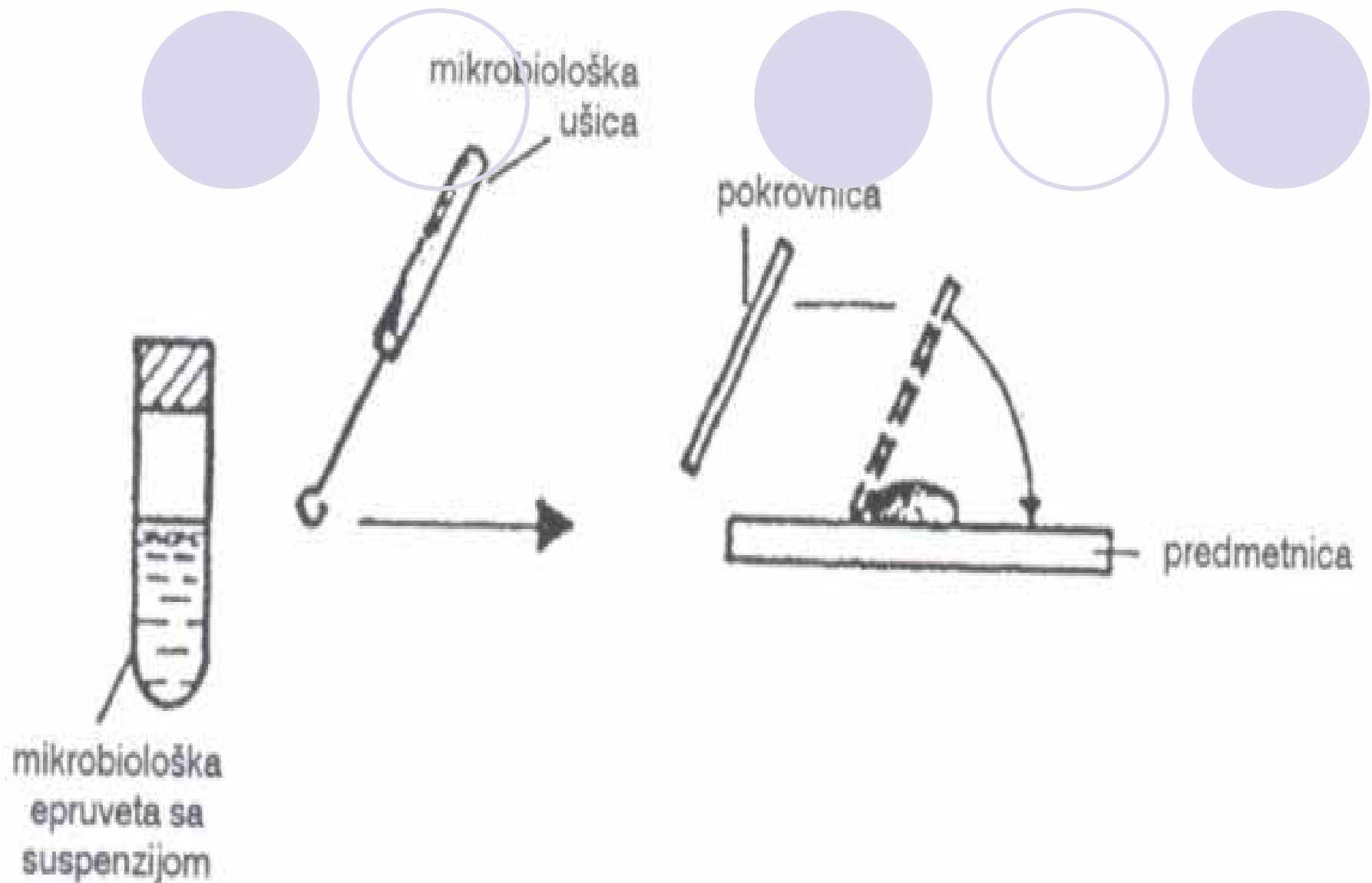
1. NEBOJENI (NATIVNI) PREPARATI

- koriste se za mikroskopiranje živih mikroorganizama gdje se jasno vide veći mikroorganizmi (kvasci, plijesni, alge, veće bakterije). Mikroskopiraju se pod povećanjem od 400x

Vrste nebojenih preparata:

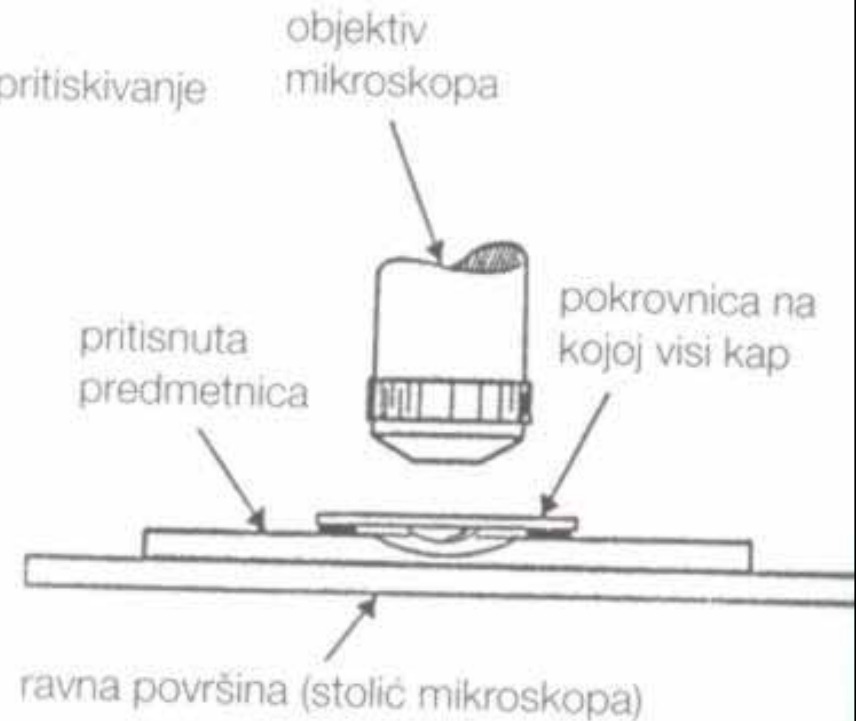
- a) vlažni preparati**
- b) viseća kap - za određivanje pokretljivosti bakterijskih stanica**

Slika 8-1: Shematski prikaz pripravljanja vlažnog preparata.

Priprema preparata viseća kap

2. OBOJENI PREPARATI

-većina mikroorganizama je bezbojna, a da bismo ih mogli istraživati svjetlosnim mikroskopom, moramo ih obojati

Obojeni preparati omogućuju:

- bolje i detaljnije izučavanje mikroorganizama**
- bolje uočavanje pojedinih struktura (spore, st. stjenka)**
- razlikovanje različitih tipova mikroorganizama**

MIKROBIOLOŠKE BOJE

Bojila za bojanje mikrobnih stanica najčešće su u obliku soli, u kojima je jedan od iona nosilac boje – kromogeni dio.

Sposobnost bojila da se veže na makromolekulske komponente stanice ovisi o električnom naboju na kromogenom dijelu, a i o staničnim komponentama koje se boje.

a) KISELA (anionska) bojila – imaju negativan naboj i afinitet prema pozitivno nabijenim dijelovima stanice

- kiseli fuksin (crveno), eozin (crveno), eritrozin (crveno), fluorescein (žuto), nigrozina (crno)**

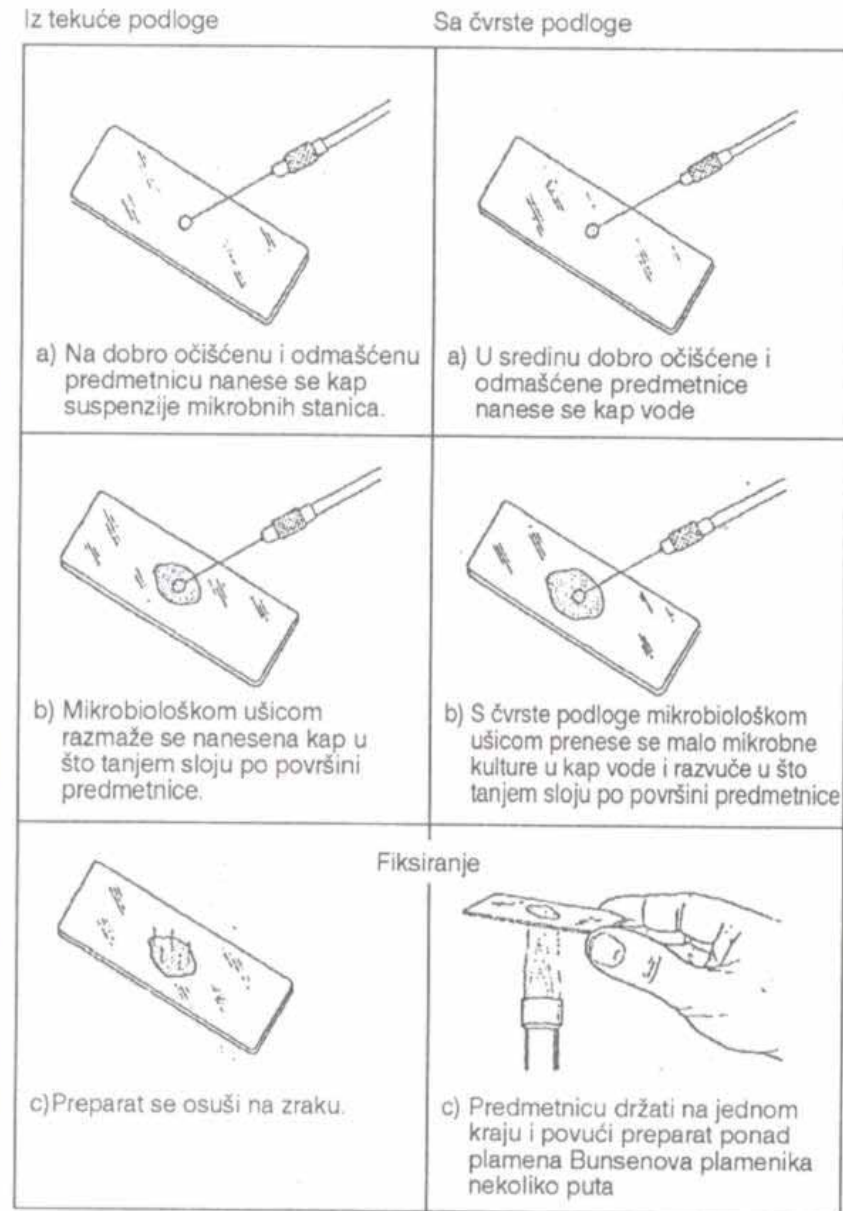
b) BAZIČNA (kationska) bojila – imaju pozitivan naboj te afinitet prema negativno nabijenim dijelovima stanice
- metilensko modrilo (plava), gentiana violet (ljubičasta), karbol fuksin (crveno)

Vrste postupaka bojenja:

- JEDNOSTAVNO bojenje – koristi se jedno bojilo, služi za vizualizaciju morfološkog oblika**
- DIFERENCIJALNO bojanje – upotreba dvaju kontrastnih bojila**
  - izdvajanje u skupine (bojanje po Gramu)**
  - vizualizacija struktura (bojanje čahura, spora, bičeva, jezgre)**

JEDNOSTAVNO BOJANJE – postupak:

- 1. Priprema preparata za bojanje**
  - odmaščivanje stakalca
  - nanošenje kapljice vode
  - nanošenje mikrobne kulture u kap vode
  - ezom se nanese kap razmaže po površini predmetnice
  - sušenje na zraku
  - fiksiranje
- 2. Bojanje s jednom mikrobiološkom bojom**
- 3. Ispiranje vodom nakon bojanja**
- 4. Sušenje pomoću upijajućeg papira**
- 5. Mikroskopiranje uz kap anisola i najveće povećanje mikroskopa**

Slika 8-6: Priprava preparata za bojenje.

(1) nanašanje boja
na prečišćen
preparat

(2) razvlačenje
preparata u
jednako
tanjem sloju

(3) sušenje na zraku

(4) fiksiranje u plamenu

(5) dodavanje kristal violeta, a potom
lugola (1-2 min)

(6) ispiranje 96%
etanolom

(7) ispiranje
vodom

(8) dodavanje safranina
(ili karbol fuksina)
(5 min)

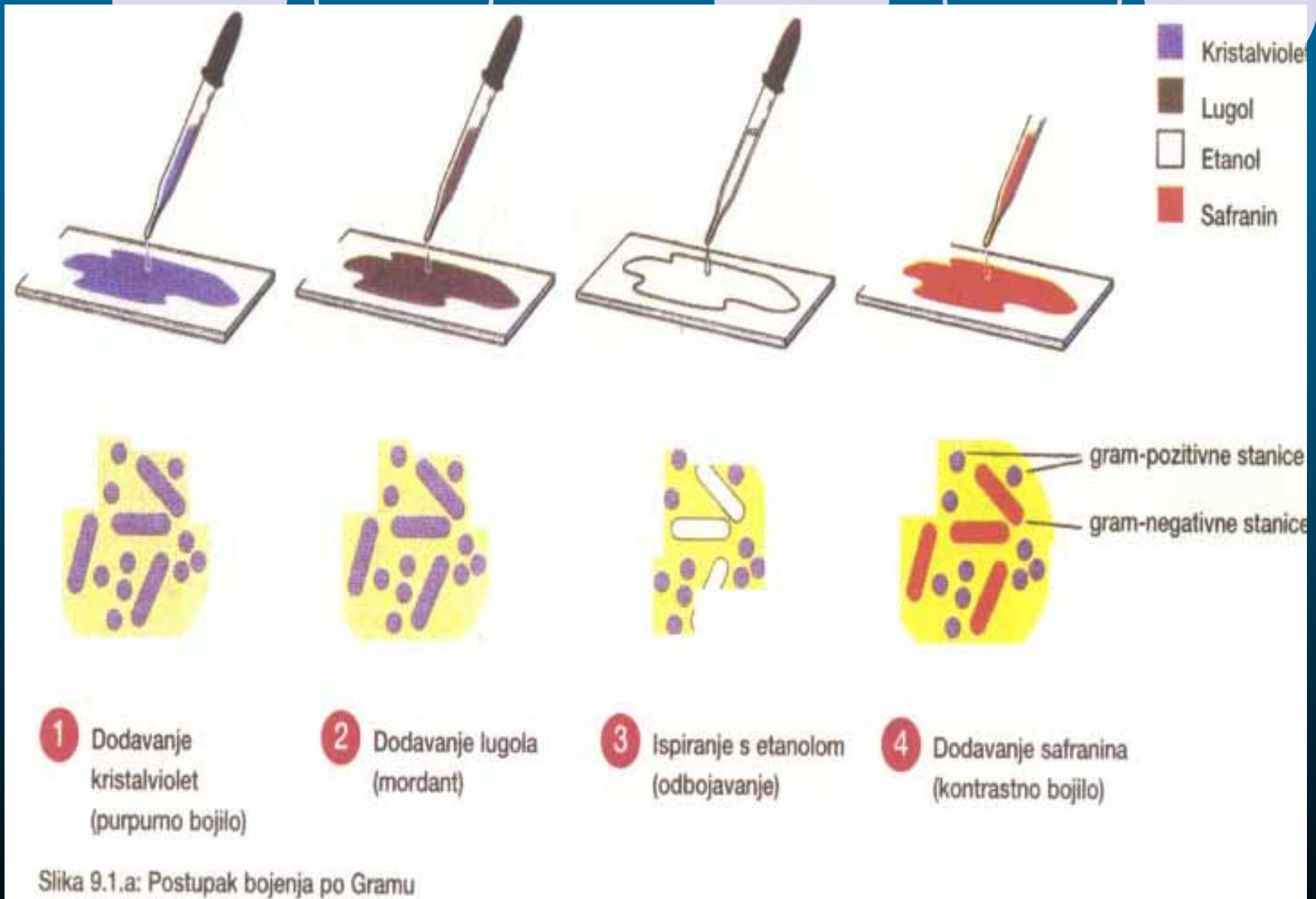
(9) ispiranje vodom

(10) sušenje preparat na zraku
ili filtarskim papirom

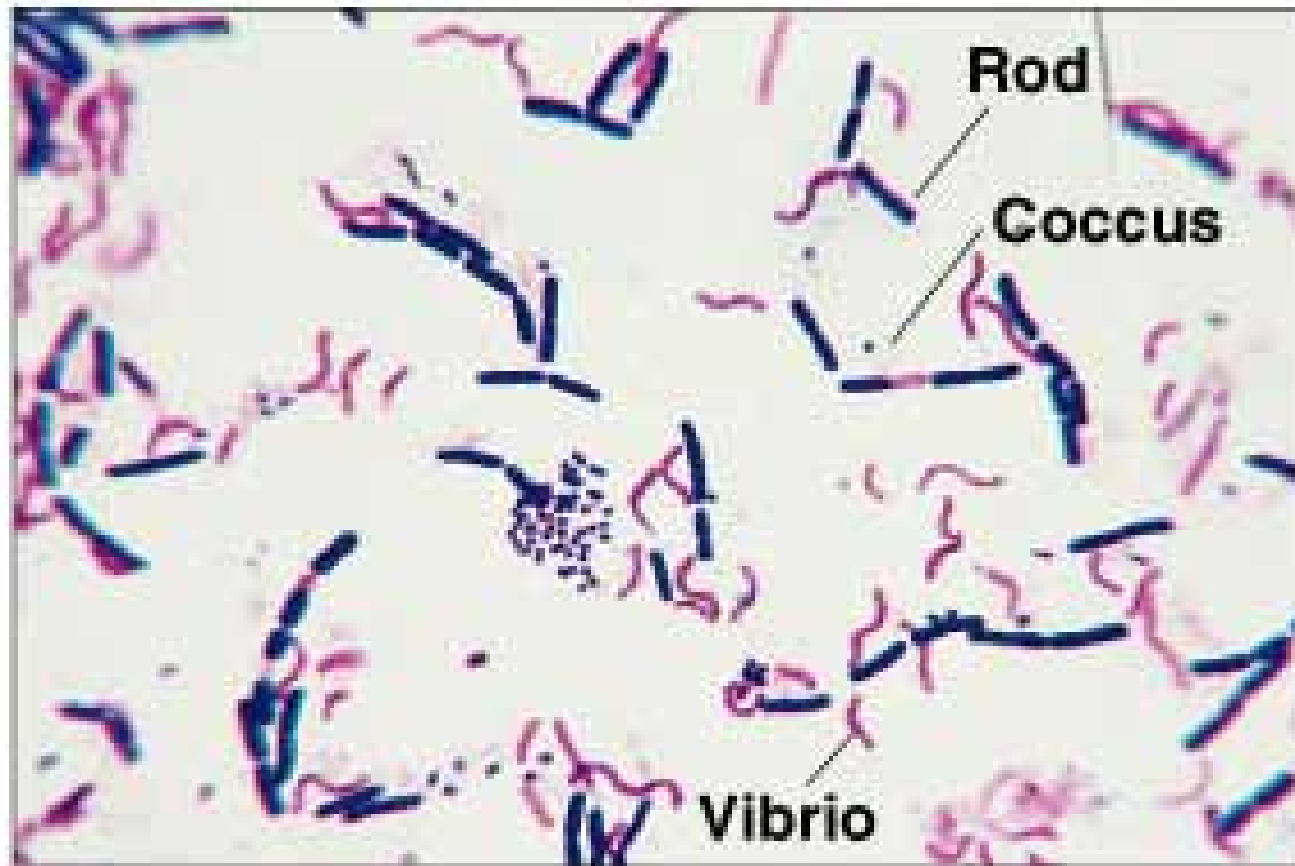
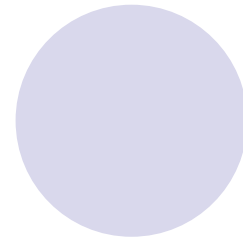
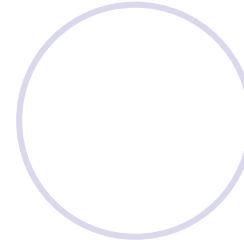
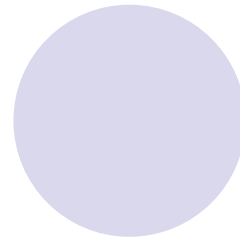
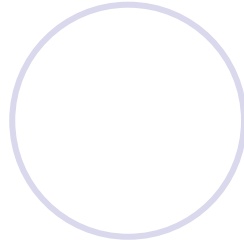
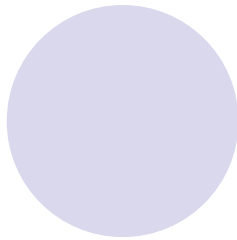
(11) mikroskopiranje (1000x)

Slika 8-7: Postupak bojenja po Gramu općenito se primjenjuje za razlikovanje velikih skupina bakterija.

Postupak bojenja po Gramu

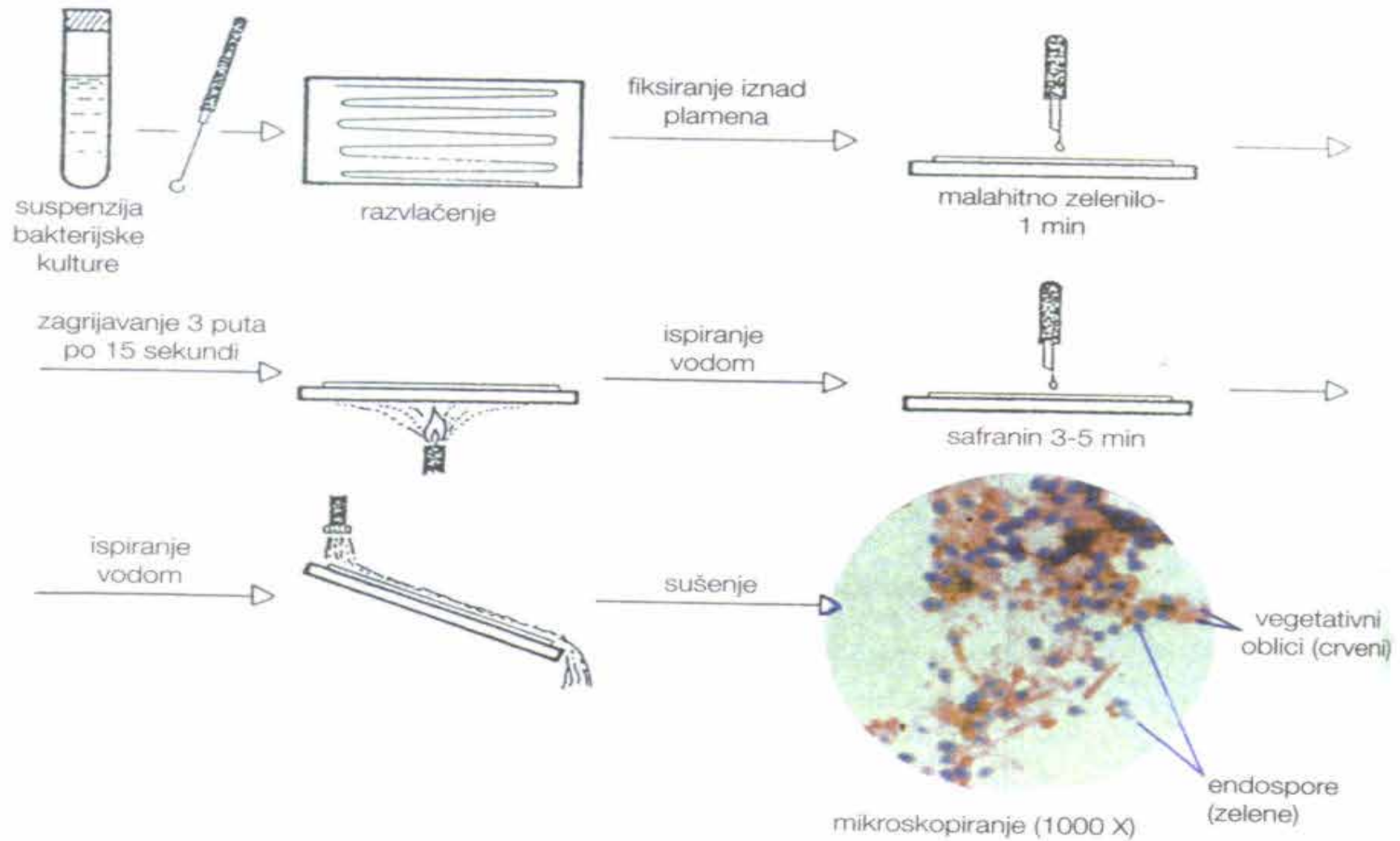

Slika 9.1.a: Postupak bojenja po Gramu

Bojanje bakterijskih endospora po Schaeffer – Fultonovoj metodi

Slika 8-12: Postupak u tijeku bojenja bakterijskih endospora metodom po Schaeffer-Fulton.

Bojanje bakterijskih čahura (kapsula)

- 1) na predmetnom stakalcu načini se razmaz u kapi vode, koji se suši na zraku – **preparat se ne fiksira**
- 2) dodaje se boja **gentijana violet** (primarno bojilo) – **5 do 7 min**
- 3) S obzirom da su čahure neionske (nemaju naboj), primarno bojilo se na njih samo nataloži, bez povezivanja čvrstim kemijskim vezama, za razliku od ostalog dijela stanice
- 4) ispiranje s **20% otopinom $\text{Cu SO}_4 \times 5\text{H}_2\text{O}$** – **služi kao agens za odbojavanje i kontrastno bojilo** – (s obzirom da su kapsule topive u vodi ne ispiru se s vodom). Kontrastno bojilo se apsorbira i oboja kapsule, tako da će kapsule biti obojene svijetlo plavo
- 5) **sušenje na zraku** (ne filter papirom)
- 6) **mikroskopiranje pod najvećim povećanjem uz kap uljno-imerzione tekućine (anisol)**

Rezultat: svijetlo plave (ljubičaste) kapsule s tamno ljubičasto obojenim bakterijskim stanicama

Hranjive podloge za uzgoj mikroorganizama

Hranjive podloge služe nam za uzgoj mikroorganizama u laboratorijskim uvjetima. Svojom sastavom i karakteristikama osiguravaju mikroorganizmima onakve uvjete života koje bi oni imali u prirodnim sredinama.

Dijelimo ih prema:

- a) načinu primjene**
- b) kemijskom sastavu**
- c) konzistenciji**

a) Hranjive podloge prema načinu primjene dijelimo:
obične podloge - služe za izolaciju i uzgoj većeg broja mikroorganizama
specijalne podloge - služe za uzgoj točno određene grupe mikroorganizama

Za utvrđivanje specifičnosti koristimo selektivne i diferencijalne podloge.

SELEKTIVNE hranjive podloge imaju takav sastav koji potiče rast željenih vrsta, a onemogućava rast neželjenih mikroorganizama. Njihova selektivnost se postiže dodatkom neke inhibicijske tvari.

DIFERENCIJALNE hranjive podloge omogućavaju lakše razlikovanje kolonija željenog mikroorganizma od drugih kolonija koje rastu na istoj hranjivoj podlozi.

b) Hranjive podloge prema kemijskom sastavu dijelimo na:
PRIRODNE hranjive podloge - točan kemijski sastav takvih podloga nije poznat, a priređuju se od produkata biljnog (plodovi, sokovi) ili životinjskog (mlijeko, krvni serum, žuč) porijekla

UMJETNE (SINTETSKE) hranjive podloge - pripremaju se iz čistih kemijskih spojeva po određenim recepturama čije komponente mogu biti organskog ili anorganskog sastava

KOMPLEKSNE hranjive podloge služe za uzgoj većine heterotrofnih gljiva i bakterija. Kemijski sastav takvih podloga varira i djelomično je poznat. Komponente su im kvasni i mesni ekstrakt.

Svaka hranjiva podloga mora osiguravati mikroorganizmima izvor ugljika, dušika, fosfora, aminokiselina, vitamina.

**c) Hranjive podloge prema konzistenciji dijelimo:
TEKUĆE, KRUTE (ČVRSTE) I POLUTEKUĆE.**

Čvrstoća podloge postiže se dodavanjem agara tekućim hranjivim podlogama.

Agar je heteropolisaharid koji se dobiva iz morsih algi roda *Gelidium*. Zagrijavanjem agara (koji je u obliku praška) na temperaturu 95-98°C on se otopi u tekućoj podlozi, a prilikom hlađenja kod temp. 40-45°C uzrokuje skrućivanje hranjive podloge. Koncentracija agara u čvrstim hranjivim podlogama je 1-2%, a u polučvrstim podlogama 0,1-0,5%.

Bez obzira na pripadnost pojedinoj skupini nabrojenih hranjivih podloga, svaki hranjivi supstrat mora imati:

- **sve hranjive sastojke koji su potrebni za rast i razmnožavanje**
- **dovoljnu količinu vode**
- **povoljanu pH vrijednost**
- **supstrat mora biti sterilan**
- **supstrat mora biti prozračan**

STERILIZACIJA

Sterilizacija podrazumijeva svaki proces, kemijski ili fizički, pomoću kojeg se ubijaju svi oblici života, osobito mikroorganizmi.

Prema sredstvu kojim se sterilizacija provodi razlikujemo:

- 1) STERILIZACIJA TOPLINOM**
- 2) STERILIZACIJA FILTRACIJOM**
- 3) STERILIZACIJA ZRAČENJEM**
- 4) STERILIZACIJA ULTRAZVUKOM**

Sterilizacija kemijskim putem vrši se pomoću nekih kemijskih agensa (dezinficijensi) koji suzbijaju rast mikroorganizama (npr. bakteriostatici) ili ubijaju mikroorganizme i endospore.

- alkoholi, kiseline, halogeni, fenoli, soli teških metala, oksidirajući agensi

STERILIZACIJA TOPLINOM

A) Suha sterilizacija

- sterilizacija plamenom
- sterilizacija vrućim suhim zrakom - vrši se u suhom sterilizatoru (Pasterovoj peći)

B) Vlažna sterilizacija

- **sterilizacija kuhanjem**

- **sterilizacija vodenom parom**

- a) **sterilizacija strujećom vodenom parom - odvija se u Kochovu loncu**

- **primjena: sterilizacija hranjivih podloga s tvarima koje ne podnose temperature iznad 100°C**

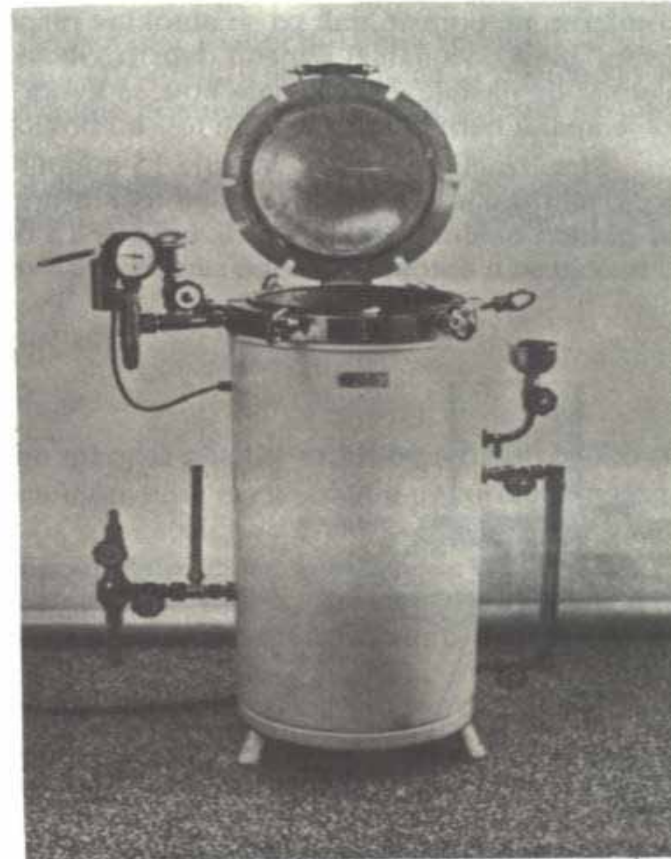
- **višekratna sterilizacija u Kochovu loncu naziva se **TINDALIZACIJA ili FRAKCIONA STERILIZACIJA****

- b) **sterilizacija strujećom vodenom parom pod tlakom - odvija se u autoklavu**

Slika: Kochov lonac i autoklav

Slika 100. Kochov lonac

Slika 101. Autoklav

STERILIZACIJA FILTRACIJOM

primjena: za sterilizaciju tekućina koje ne podnose sterilizaciju nekim drugim načinom jer bi im se izmjenila fizikalna i kemijska svojstva

postupak: tekućine se filtriraju pod tlakom kroz filtre poznate veličine pora

**vrste filtra: Chamberlandovi (porculanski) filteri
Berkefeldovi filteri
Seitzovi azbestni filteri
Membranski ili ultrafilteri**

STERILIZACIJA ZRAČENJEM

a) ultraljubičasto zračenje (UV)

b) ionizacijsko zračenje - elektromagnetske x-zrake i gama zrake

STERILIZACIJA ULTRAZVUKOM - zvučni valovi visoke frekvencije

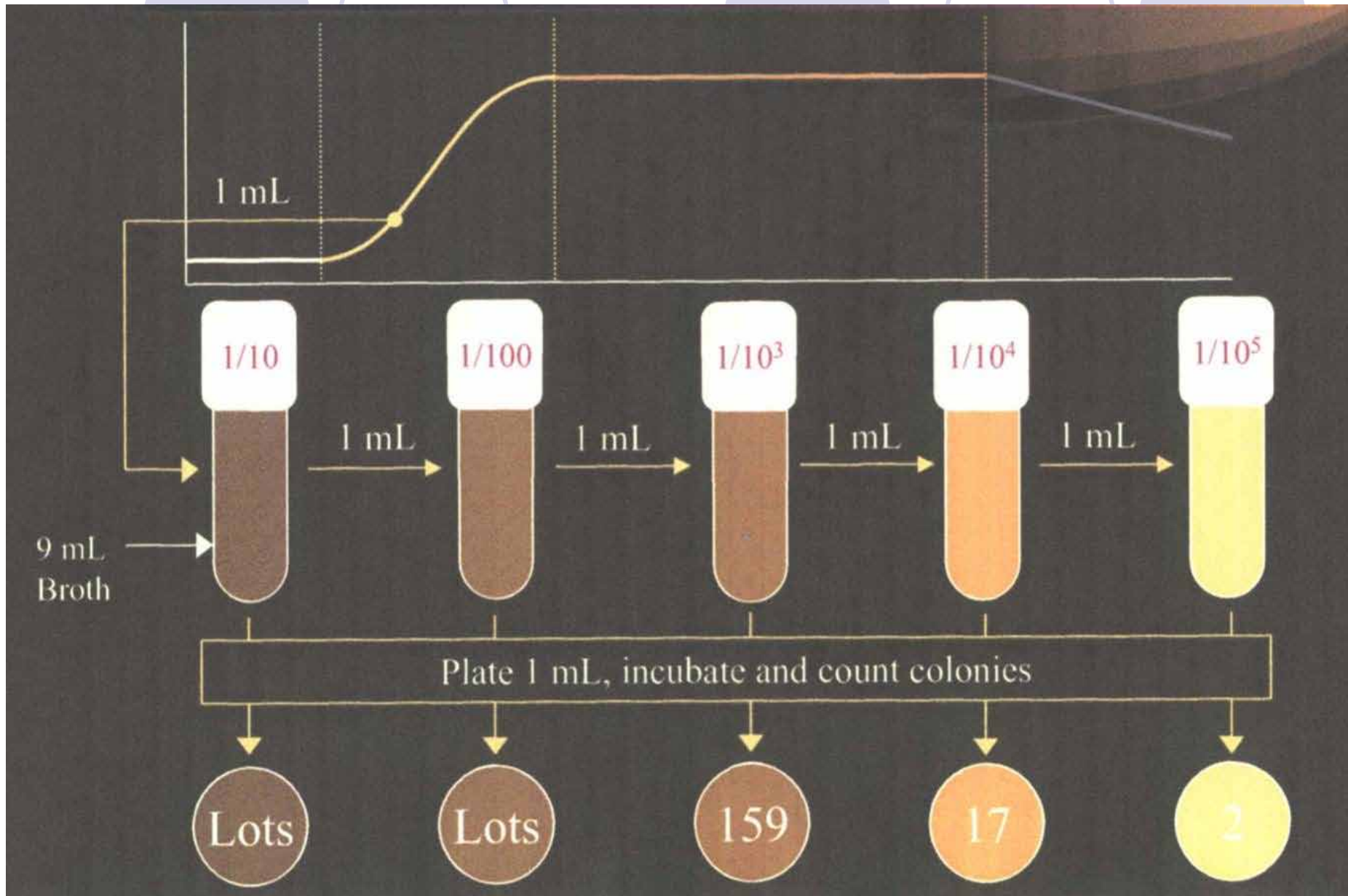
METODE ZA IZOLACIJU ČISTIH KULTURA

IZOLACIJA je značajna mikrobiološka tehnika kojom se izdvajaju čiste kulture mikroorganizama iz mješovite populacije. Za proučavanje morfoloških i fizioloških osobina mikroorganizama, kao i njihove identifikacije, potrebno je imati njihove čiste kulture. Pod čistom kulturom se podrazumijeva kultura mikroorganizama koje sadrže samo jedan tip stanica.

Za dobivanje čistih kultura koriste se slijedeće metode:

**METODA RAZRJEĐENJA
METODA ISCRPLJENJA**

Metoda razrjeđenja

Metoda razrijeđenja

- Daje nam brojnost živih, aerobnih mikroorganizama
- Nije uključeno
  - Obligatni Anaerobi
  - Mikroaerofili

Metoda razrijeđenja

- **Pretpostavka**

- svaka kolonija potječe iz jedne stanice
- ponekad neke kolonija potječu iz više stanica

- **Izražava se**

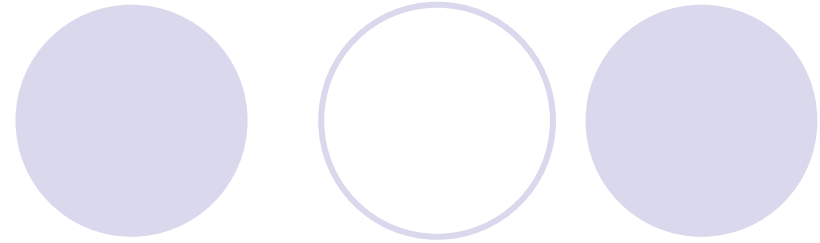
- Colony Forming Unit (CFU)/gramu ili ml
- NE kao ukupne bakterije (mikroorganizmi)

Organičenja metode razrijeđenja

- Mogu se prebrojati samo aerobni mikroorganizmi
- nije poznata njihova vrsta
- podloge nisu univerzalne
- ljudska greška
- ponekad je teško razlikovati čestice hrane i kolonije
- kolonije mogu biti premale da se vide

Tipovi uzorka

- tekući

- Ne viskozni-mjerenje pipetom
- Viskozni-vaganje

- Kruti

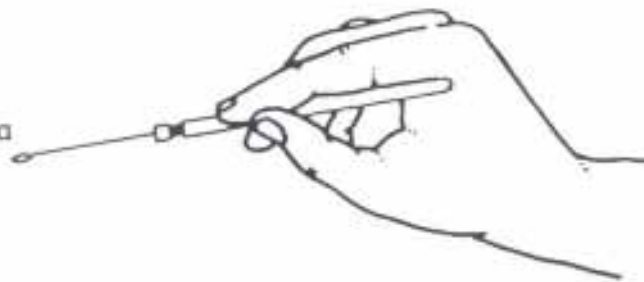
- vaganje

- prsotor

- pomoću sterilnih štapića određena površina

**Slika:
Metoda
iscrpljenja**

mikrobiološka ušica
s uzorkom kulture

ušica se lagano pritisne
na podlogu i povlači po
površini čvrste podloge

1. NAČIN

početak

ušica se pomiče po podlozi
a položaj Petrijeve zdjelice
se mijenja

2. NAČIN

ušica se pomiče
lijevo-desno po podlozi

A decorative graphic at the top of the slide consists of two groups of three circles. The left group has a solid purple circle on the left, a white circle with a purple outline in the middle, and a solid purple circle on the right. The right group has a solid purple circle on the left, a white circle with a purple outline in the middle, and a solid purple circle on the right.

IDENTIFIKACIJA BAKTERIJA

- identifikacija je praktičan dio taksonomije koji svrstava izolat u određene taksone
- do danas je klasificirano i identificirano više od 2000 vrsta bakterija
- Fischer i Muller napravili prvu klasifikaciju i sistematizaciju
- 1923. izašlo prvo izdanje **Bergeyeva** priručnika za bakterija. Tokom godina zabilježena su sva važnija dostignuća, zabilježene nove vrste, kriteriji klasifikacije i poboljšane sheme klasifikacije. Danas priručnik sadrži 4 podvolumena, a svaki od njih prikazuje specifične skupine bakterija

Karakteristike koje se koriste u klasifikaciji i identifikaciji mikroorganizama:

- 1. MORFOLOŠKE KARAKTERISTIKE KOLONIJA** - svaka vrsta bakterija ima karakterističan tip kolonija na hranjivoj podlozi
- 2. MORFOLOŠKE KARAKTERISTIKE BAKTERIJA**- oblik stalice, veličina, ultrastrukture, bojanje po Gramu, pokretljivost, raspored cilija i flagela, oblik i smještaj edospora, stanične inkluzije
- 3. FIZIOLOŠKE I BIOKEMIJSKE KARAKTERISTIKE** - odnose se na prirodu i aktivnost bakterijskih enzima i transportnih proteina. Neke od fiziološke i biokemijske karakteristike koje se ispituju su:
izvor C i N, sadržaj st. stjenke, izvori energije, produkti fermentacije, sekundarni metaboliti, osmotska tolerancija, osjetljivost na metaboličke inhibitore i antibiotike, pH optimum

Enzimatska aktivnost se široko primjenjuje za diferencijaciju bakterija jer i relativno srodne bakterije se mogu razlikovati na osnovu BIOKEMIJSKIH TESTOVA:

a) sposobnost iskorištavanja C iz različitih spojeva (monosaharida, polisaharida)

b) tvorba indola, amonijaka, H₂S

c) hidroliza škroba, želatine, kazeina, eskulina

d) iskorištavanje citrata, malonata

e) aktivnost glukozidaze, katalaze, oksidaze, peptidaze, celulaze, fosfataze, esteraze

f) redukcija nitrata

4. EKOLOŠKE KARAKTERISTIKE- razlike između mikroorganizama s obzirom na ekološke uvjete (temperatura, pH, svjetlost, slobodan kisik)

5. SEROLOŠKE KARAKTERISTIKE- imunološke tehnike koriste se za komparaciju proteina različitih mikroorganizama

6. GENETIČKE I MOLEKULARNE KARAKTERISTIKE- jedan od najvažnijih pristupa taksonomiji nastao kroz:

- analize proteina
- analize nukleinskih kiselina